

3. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153?find=1&text#Text

Муратова Вікторія Олександрівна,
студент навчально-наукового
інституту № 2 Національної
академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Славна Оксана Володимирівна,
доцент кафедри конституційного
права
та прав людини Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ОСВІТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З початком повномасштабного вторгнення РФ на територію України, значних змін зазнали всі сфери діяльності людини, в тому числі і освіта. Ці зміни вимагають швидкого регулювання з метою визначення механізмів функціонування освіти в нових умовах. Заклади освіти, учасники освітнього процесу зіткнулися з цілою низкою проблем стосовно реалізації права на освіту під час війни: від безпекових (ворог обстрілює територію України ракетами, на частині території йдуть активні бойові дії) до організаційно-технічних (проблеми з доступом до мережі «Інтернет», відсутність належних пристроїв або електроенергії для забезпечення освітнього процесу тощо). Освіта потребує державного регулювання, яке визначає головні механізми реалізації цього права, особливо в умовах режиму воєнного стану [1].

Відповідно частині 1 статті 3 Закону України «Про освіту» право на освіту включає право здобувати освіту впродовж усього життя, право на доступність освіти, право на безоплатну освіту у випадках і порядку, визначених Конституцією та законами України [2]. Проте реалізація цього права потребує гарантій держави, які закріплюються у відповідних нормативно-правових актах та визначають способи такої реалізації. Тому для забезпечення права на освіту в умовах воєнного стану були внесені зміни у чинні законодавчі акти та прийняті додаткові нормативні акти.

Зокрема, відповідно до статті 57-1 Закону України «Про освіту», здобувачам освіти, працівникам закладів освіти, освітніх установ, наукових установ на час особливого періоду гарантується:

- організація освітнього процесу в дистанційній формі або в будь-якій іншій формі, що є найбільш безпечною для його учасників;
- збереження місця роботи, середнього заробітку, здійснення виплати стипендії та інших виплат;

– місце проживання (пансіон, гуртожиток тощо) та забезпечення харчуванням (якщо є в цьому необхідність).

В Україні відповідальним центральним органом виконавчої влади за реалізацію права на освіту є Міністерство освіти і науки України (далі - МОН). З початком повномасштабного вторгнення МОН видало чимало підзаконних актів, що безпосередньо стосуються організації навчального процесу. Наприклад, 28.03.2022 ним був виданий наказ № 274 «Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні», відповідно якому здійснюється:

- зарахування здобувачів загальної середньої освіти, які вимушені були змінити місце проживання і перебувають в Україні чи за її межами, до закладів освіти за заявою одного з батьків;
- здобуття загальної середньої освіти для здобувачів освіти за будь-якою формою, що може забезпечити заклад освіти та є найбільш безпечною для них;
- оплату праці працівників закладів освіти та установ освіти незалежно від їх поточного місця проживання [3].

На сьогоднішній день головний акцент зосереджується на забезпеченні безпеки всіх учасників освітнього процесу. Спільним завданням Уряду, Міністерства освіти і науки України та відповідних військових адміністрацій є створення безпечних умов перебування в закладах освіти здобувачів освіти й працівників. За інформацією обласних та Київської міської військових адміністрацій, станом на 20 липня 2023 р. за показниками забезпеченості учасників освітнього процесу об'єктами фонду захисних споруд цивільного захисту готові 19150 будівель закладів освіти, що становить 67,9% загальної кількості таких об'єктів та дає змогу забезпечити укриттям 56,38 % учасників освітнього процесу. На сьогодні в закладах освіти триває робота з дооблаштування наявних укриттів і пошуку можливостей забезпечення ними закладів освіти для організації освітнього процесу в змішаному та очному режимах [4].

Отже, говорячи про регулювання відносин у сфері освіти на сьогоднішній день необхідно звертатись до Закону України «Про освіту», що у зв'язку із військовою агресією РФ був доповнений статтею 57-1, та накази Міністерства освіти і науки України, якими визначено особливості діяльності закладів освіти та організації освітнього процесу під час воєнного стану на території України. Норми цього закону, підзаконні акти у сфері регулювання освіти спрямовані на створення безпечних умов для учасників освітнього процесу, їх безперервного та рівного доступу до реалізації права на освіту навіть в період дії воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Бадак М., 2022. *Нормативно-правове регулювання сфери освіти в умовах воєнного стану*. Університет митної справи та фінансів. С. 572-573. URL : <https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2023/04/S2/s-2-2022-571-575.pdf>

2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

3. Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні : наказ Міністерства освіти і науки України від 28.03.2022 № 274. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0274729-22#Text>

4. Міністерство освіти і науки України, Інститут освітньої аналітики, 2023. *Освіта і наука України в умовах воєнного стану. Інформаційно-аналітичний збірник.* Київ. С. 7. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2023/22.08.2023/Inform-analytic.zbirn-Osvita.v.umovah.voyennogo.stanu-vykl.rozv.povoyen.perspekt.22.08.2023.pdf>

*Найдюк Вікторія Віталіївна,
студентка 2 курсу, група 201 ННІ
№1, Національна академія
внутрішніх справ*

Науковий керівник:

*Чижев Денис Анатолійович,
доцент кафедри конституційного
права та прав людини Національна
академія внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ: ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Захист прав людини та можливість їх реалізації є одним із найважливіших і найактуальніших питань як сьогодні, так і протягом всього існування людства. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість напрямку державотворення. Розбудова України як демократичної, правової, соціальної держави, закріплення в Конституції України положення про найвищу соціальну цінність людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканості і безпеки вимагає формування нових підходів до захисту прав людини.

Оскільки Україна належить до європейської регіональної системи захисту прав людини, яка діє в рамках Ради Європи, членом котрої наша держава є з 1995 р., то постає необхідність залучення міжнародних стандартів у правове середовище українського народу. Беручи до уваги те, що Україна взяла курс на інтеграцію у європейське співтовариство, міжнародні принципи щодо основоположних прав та свобод людини і громадянина мають ґрунтовний зміст для розбудови успішної правової, демократичної, соціальної держави, для якої людина є центральною постаттю у будь-якій сфері розвитку країни. Обравши європейський вектор розвитку у преамбулі Конституції